

HARDENBERG VECHTPARK

kansen voor water,
beleving en natuur

NR. 6 | MEI 2018

Radewijkerbeek
nodigt steltlopers
en amfibieën uit

2

Vijf
zinnebeelden

5

Voormalig wethouder
geeft stokje
door

10

Radewijkerbeek nodigt steltlopers en amfibieën uit

De Vecht schittert in de voorjaarszon, met op de achtergrond de skyline van Hardenberg. In een ondiepe poel lopen een paar watervogels, terwijl even verderop in het gras een koppel ganzen vertoeft. In de opnieuw ingerichte uiterwaard Radewijkerbeek krijgt de natuur alle gelegenheid om te ontluiken. “We hebben een mooie klus geklaard”, aldus projectleider Iwan Brinkhuis van waterschap Vechtstromen.

Radewijkerbeek

Het op één na laatste deelgebied van het Vechtpark – in het gebied Baalder Uiterwaard komt nog aan de beurt – ligt ingeklemd in de driehoek tussen de westelijke Vechoever, de Twenteweg en het fietspad tussen deze weg en natuuractiviteitencentrum De Koppel. Hoewel de verhouding tussen de drie ‘hoofdingrediënten’ per deelgebied verschilt, draait het ook in deze veertien hectare om water, natuur en beleving.

Vechtarm

Die eerste twee elementen voeren in deze uiterwaard de boventoon. Dit komt vooral dankzij een oude Vechtarm die zo’n 240 meter lang was en flink werd aangepakt. Die uitloper helpt nu om bij hoog water de doorstroming van de rivier te verbeteren, maar geeft ook de natuur een flinke impuls. “We hebben de waterloop verlengd en verderop weer aangesloten op de rivier”, vertelt Brinkhuis. “Het nieuwe stuk ligt alleen wel wat hoger, waardoor het hier alleen bij hoog water gaat stromen. Onder normale omstandigheden staat dit stuk soms droog en soms onder water. Die dynamiek tussen droog en

nat is belangrijk voor de natuur, want het trekt allerlei vogels, amfibieën, reptielen en waterplanten aan. Daarnaast hebben we de oevers van deze Vechtarm natuurvriendelijk ingericht. Dat is goed voor de visstand. Het is nu een prachtige plek voor vis om te paaïen.”

Ook de westelijke oever van de Vecht werd van stenen ontdaan en flauwer gemaakt. Daarmee krijgt de waterkant een natuurvriendelijke inrichting, want door het verschil in waterpeil ontstaat hier eveneens een drassig gebied. “Zodoende kan rietmoeras zich ontwikkelen, maar ook ontstaan er tijdelijke poeltjes waar bijvoorbeeld allerlei soorten steltlopers eten kunnen vinden.”

De rest van het gebied wordt grotendeels gevuld met zogeheten ‘kruidenrijk’ grasland, maar voor de variatie zijn er enkele stuifzandkopjes aangelegd. Ook verschijnt er langs de dijk een stuk bos. “En tussen de dijk en de Twenteweg ligt nu een poel. We hopen dat daar de knoflookpad verschijnt. Die is nu nog niet gesignaleerd, maar zo snel kan dat ook nog niet.”

Uitzichtpunt

Ondanks de focus op natuurontwikkeling en waterveiligheid is ook de bezoeker van het Vechtpark hier niet vergeten. Brinkhuis wijst met gepaste trots op het wandelpad dat door het gebied loopt. “Dat pad loopt voor een deel over de dijk en daar is een leuk uitzichtpunt gemaakt. Je kijkt heel mooi het gebied in. Met de stad Hardenberg op de achtergrond zie je bijvoorbeeld vogels en de koeien die het grasland onderhouden.” Het wandelpad is van beton. “Dat hebben we bewust gedaan, zodat het ook voor mensen in een rolstoel goed toegankelijk is. Daar zijn specifieke regels voor, bijvoorbeeld met betrekking tot hellinghoeken. Daar voldoen we allemaal netjes aan.”

Aan de noordkant sluit het pad aan bij de Molengoot – het deelgebied dat enkele jaren geleden al onder handen genomen werd – terwijl er onder de Twenteweg verbinding wordt gemaakt met de Rheezermaten. Ook hier gaan provincie en waterschap volgend jaar bezig om het gebied opnieuw in te richten. “Dat is mooi, want daardoor worden de mogelijkheden om ommetjes te maken nog groter.”

Hereford-koeien

Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor het beheer van de Radewijkerbeek, maar het zijn de koeien van Harry Teuben die het gebied onderhouden. Zijn Hereford-koeien lopen ook al

enkele jaren in de Molengoot en nemen nu ook het nieuwe gebied voor hun rekening. “Nu is de grond hier nog van het type ‘kruiden- en faunairijk grasland’, maar we willen het laten verschrallen tot deels nat en deels droog schraalland”, zegt Jan Spijkerman van Staatsbosbeheer. “We hopen dat dat door de beweiding met koeien lukt. Vaak zien we in dit soort gebieden aanvankelijk ook elzen opkomen op plaatsen waar is afgegraven. Dat willen we niet, maar in die gevallen hebben we goede ervaringen met paarden. Die eten die boompjes op, dus het kan zijn dat we tijdelijk ook paarden in het gebied laten lopen.” Al met al biedt de heringerichte Radewijkerbeek een bijzonder plaatje, meent Spijkerman. “Hartstikke mooi, zo’n stuk natuur dichtbij de stad. Een stuk mooier dan die biljartlakens van weilanden die je nu op veel plekken ziet.”

Tijdperk

Volgens projectleider Brinkhuis komt er met het opleveren van dit project de afronding van het Vechtpark dichterbij. Namens het waterschap was hij vanaf het begin betrokken bij de verschillende deelprojecten. “In 2010 is de structuurvisie vastgesteld. Nu is het acht jaar later en ik denk dat we behoorlijk goed aan het werk zijn geweest. De samenwerking tussen gemeente en waterschap en daarnaast de manier waarop we de omgeving erbij betrokken hebben was uniek. Daar ben ik best trots op. Ik denk dat we samen een mooie klus hebben geklaard.”

Uitzichtpunt Radewijkerbeek

Vechtpark als symbolische ‘toren’ voor betere band met de Vecht

De rivier en inwoners/bezoekers letterlijk en figuurlijk dichterbij elkaar brengen. Dat is het doel van het Tien Torenplan van de provincie Overijssel. Het Vechtpark in Hardenberg is één van de tien symbolische torens. “We willen het voor jong én oud aantrekkelijk en uitdagend maken”, aldus projectleider Dick Groenendijk.

Dalfsen, Ommen, Hardenberg en de tussengelegen natuur- en landbouwgebieden: overall is de provincie Overijssel de afgelopen jaren bezig geweest met het project Ruimte voor de Vecht. Niet alleen werd de rivier beter bestendig tegen hoog water en kreeg de natuur een impuls, ook dienden inwoners en bezoekers van het Vechtdal simpelweg meer plezier aan de rivier te kunnen beleven. “Het idee van de tien torens is dat de Vecht op tien plekken beter beleefbaar gemaakt wordt. Gemeentes werden uitgenodigd om projecten aan te dragen en konden daar subsidie voor aanvragen.”

Blotevoetenpad

Met het vergroten van de beleving van de Vecht als uitgangspunt, is het Vechtpark bij uitstek geschikt voor het Tien Torenplan. De gemeente Hardenberg bedacht een aantal concrete projecten. Zo zijn er de afgelopen tijd vijf ‘Zinnebeelden’ geplaatst die niet alleen kunstzinnig zijn, maar ook geschikt zijn om op te klimmen. Daarnaast is er in de Koppeltuinen bij De Koppel gewerkt aan de aanleg van een ‘blotevoetenpad’. “Kinderen kunnen hier lekker spelen met zand, stenen en water en kennismaken met de natuur. Het blotevoetenpad bestaat uit een route met allerlei uitdagende elementen. Ze moeten bijvoorbeeld over natte stapstenen, spannende paaltjes en een knuppelpad de overkant zien te bereiken.”

Voor jongere kinderen is er een veilige waterspeelplek aangelegd. “Ook hebben we bij het ontwerp rekening gehouden met kinderen in een rolstoel, dus ook voor hen zijn de Koppeltuinen een belevenis. Zo is er bijvoorbeeld een handpomp die ook vanuit een rolstoel te bedienen is. Hardenberg heeft onlangs

een prijs gewonnen als meest toegankelijke gemeente van Nederland, dus dat zijn we aan onze stand verplicht.”

Beweging

Ook zijn er binnen het Tien Torenplan ideeën voor een trimparcours. “Vorig jaar hebben we een oproep gedaan met de vraag wat mensen nog missen in het Vechtpark. In de reacties kwam de behoefte aan trimtoestellen veel naar voren. We zijn nu aan het onderzoeken hoe we dit idee vorm kunnen geven om het voor jong én oud aantrekkelijk en uitdagend te maken.”

Blotevoetenpad

Radewijkerbeek met geursteen

Vijf Zinnebeelden

Zijn het zwerfkeien die hier in de ijstijd terecht zijn gekomen? Nee, verspreid door het Vechtpark liggen vijf ‘Zinnebeelden’ van kunstenaar Jeroen van Westen. Elk beeld staat voor een van de zintuigen horen, zien, voelen, proeven en ruiken. “Dit landschap is enorm de moeite waard om helemaal tot je door te laten dringen.”

Langs de rand van het gebied Baalder Uiterwaard ligt het zinnebeeld ‘gehoor’, dat Van Westen als voorbeeld neemt. “Daar kun je onder gaan staan, waardoor je met je hoofd enigszins in een koepel terecht komt. Het wordt stil om je heen en wanneer je zelf iets zegt klinkt dat ook heel anders. Dat maakt je heel erg bewust van je gehoor.” Volgens Van Westen zijn de beelden een uitnodiging om al je zintuigen ‘aan’ te zetten. “Je stapt in het Vechtpark even uit de dagelijkse gang van zaken. Al je zintuigen beïnvloeden je ervaring. Het zou mooi zijn als dat de bezoeker ook aanzet tot nadenken over het landschap.”

Hoorsteen Baalder Uiterwaard

Uitdaging

Kunstuitvoerder Job Saltzherr, alias ‘Job Art’ uit Den Haag, begon half april met het maken en plaatsen van de beelden en was eind mei al klaar. Hij liep enkele weken in op de planning. Niettemin was het een flinke klus, zo vertelt hij. “Ze bestaan uit een stalen constructie met beton daar overheen. Zodoende lijken het echte stenen. De constructies heb ik in de werkplaats in Den Haag in elkaar gelast en ter plekke spuiten we met een team van drie of vier mensen het beton erop. Dat was nog best een uitdaging. Vooral ook logistiek, want we hadden nogal wat apparatuur nodig en we werkten op vijf plekken waar meestal geen stroom en water beschikbaar was. Maar het is goed gegaan en het was een leuke klus.”

Zichtsteen bij Amaliabrug

Geursteen bij de Koppel

Taststeen bij politiebureau

Smaaksteen bij schietvereniging

Niet alleen zijn de beelden letterlijk en figuurlijk kunstzinnig, ook zijn ze geschikt om gewoon lekker op te klauteren. Het was een idee van Jolke de Vries van het Hardenbergse bedrijf Expeditie Outdoor. Hij zat in een werkgroep die ideeën bedacht om het Vechtpark beter beleefbaar te maken. "Mijn eerste idee was om een klimwand te plaatsen, maar dat bleek lastig. Vervolgens heb ik geopperd om te gaan 'boulderen'. Daarbij leg je laag bij de grond korte, technische klimroutes af. Uiteindelijk zijn daar deze beelden uit voortgekomen." De Vries stond zelf diverse malen met de troffel in de hand om te helpen bij de vormgeving, maar daar wil hij het niet bij laten. "Dit is iets unieks, maar veel mensen kennen het niet. Daarom vind ik dat je ze mee moet nemen het gebied in en laten zien wat het inhoudt. Wellicht kunnen we scholen benaderen en de kinderen kennis laten maken met de klimsport."

Een prettig verblijf in het Vechtpark

Om het Vechtpark voor iedereen – zowel mens als dier – een prettige plek te laten blijven, gelden er een paar regels.

Honden aanlijnen en poep opruimen

Het Vechtpark is bij uitstek geschikt voor een mooie wandeling met de hond. Honden zijn dan ook welkom, maar dienen wel aangeliind te zijn. Dat is prettiger voor andere bezoekers die wellicht niet zo dol zijn op de viervoeters. Ook kunnen loslopende honden de natuur verstoren. Met name vogels en de koeien kunnen er last van hebben. Daarnaast is het – vanzelfsprekend – de bedoeling dat hondenbezitters de ontlasting van hun dier opruimen en in een zakje meenemen. Niemand wil immers in de hondenpoep stappen. Bovendien kan het ook gevaarlijk zijn voor koeien. De uitwerpselen kunnen namelijk de Neospora-bacterie bevatten. Wanneer een drachtige koe daar door het eten van gras mee in aanraking komt, kan die bacterie leiden tot een misgeboorte.

Koeien met rust laten

Op verschillende plekken in het Vechtpark lopen koeien, die al grazend het landschap onderhouden en tegelijk zorgen voor een mooi plaatje. Deze Hereford-koeien zijn rustig en gemakkelijk in de omgang met mensen. Ze gedijen het best bij rust. Laat de koeien daarom hun gang gaan, aai ze niet en loop niet tussen de kudde door. Ook kalfjes waarvan het lijkt alsof ze alleen gelaten zijn, hebben geen menselijke aandacht nodig. De moeder kan best honderd meter verderop staan, terwijl ze haar pasgeborene wel degelijk in de gaten houdt. Blijf dus niet in de buurt staan en laat ook kalfjes lekker met rust.

Afval meenemen

Nergens in het Vechtpark zijn afvalbakken te vinden. Het simpele idee daarachter is dat wie bijvoorbeeld een blikje drinken of een boterhamzakje mee kan nemen, dit na gebruik ook weer mee terug kan nemen. Afvalbakken ontsieren het landschap en trekken juist vervuiling aan door afval dat niet in, maar naast de prullenbak terecht komt.

Niet zwemmen en vissen in vispassage

Het eilandje in het deelgebied Molengoot is niet toegankelijk voor publiek. Dit is een rustgebied voor onder meer vogels. Ook is de naastgelegen vispassage niet bedoeld als visstek of om te zwemmen. Hier kunnen vissen in alle rust doorheen trekken op zoek naar ander leefgebied of voor de voortplanting. Stroomopwaarts kost ze dat veel energie en zijn ze kwetsbaar. Zwemmers en mensen die hengelen of kayakken in de vispassage verstoren dat proces. Dat er af en toe een kano vaart is geen probleem.

Dieren in het Vechtpark

De afgelopen jaren is in vier deelgebieden meer ruimte voor water, beleving en natuur gemaakt. Inmiddels is het Vechtpark het leefgebied geworden voor meerdere diersoorten.

Feiten en cijfers

- 4,5 km lang
- Circa 160 hectare groot
- 500.000 m³ waterberging extra gemaakt
- Afvoer van de Vecht gemiddeld over hele jaar: 20 m³/s = 2 miljoen m³/dag, in de winter regelmatig 4 -5 x zo veel.

De Otter is zeldzaam en goed verborgen.

Molengoot

Patrijs

De Patrijs is een vogel die het moet hebben van een kleinschalig landschap. De soort heeft het moeilijk door ontbreken van voldoende geschikt leefgebied, maar is in het Vechtpark nog te zien.

Herefordkoeien

Het Vechtpark wordt niet gemaaid maar begraaasd door 10-15 Hereford koeien. Een compact en relatief klein runderras met korte poten. De Hereford koe is een bijzonder taai runderras dat probleemloos zomer en winter buiten kan blijven. Deze runderen hebben een vriendelijk en rustig karakter. En kunnen, mits ze met rust worden gelaten, prima gecombineerd worden met wandelaars, hardlopers en fietsers.

Er bestaat een actieve Facebookgroep over de Hardenbergse Natuur (Natuur in Hardenberg). Hier komen dagelijks vele mooie foto's en waarnemingen langs:

www.facebook.com/groups/NatuurInHardenberg

Geïnteresseerden zijn van harte welkom om lid te worden.

Scholekster

Scholeksters zijn van oorsprong vogels van de kust en verhuisden lang geleden naar het binnenland. In het voorjaar zijn er elk jaar tussen 150 à 200 exemplaren te zien bij de Molengoot om van daaruit te vertrekken naar hun broedgebied. Het gaat niet goed met de Scholekster in Europa en staat daarom op de rode lijst van Nederlandse broedvogels.

Radewijkerbeek

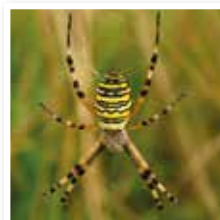
Langs de Vecht zijn verscheidene zeldzame libellensoorten aangetroffen zoals deze Beekrombout.

De kans om konijntjes tegen te komen in het Vechtpark is een stuk groter.

De Wespenspin kwam oorspronkelijk enkel voor in Zuid-Europa maar breidt z'n verspreidingsgebied steeds verder uit en is tegenwoordig in het Vechtpark te vinden.

Centrum Uiterwaard

Oranjetipje

Het Oranjetipje is een echte voorjaarsvlinder. Als de pinksterbloemen bloeien is de kans om deze in het Vechtpark te zien het grootst.

Moding oude Radewijkerbeek

Wulpen

De wulpen op de foto overwinteren in het Vechtdal. Deze vogels broeden niet in Nederland maar in Rusland, elk najaar en winter. Er worden tussen de 250 à 350 vogels geteld op de slaapplaats in het Vechtpark. Vroeger sliepen wulpen vooral op de Vloevelden in de Krim. Doordat er meer plasdras gebieden langs de Vecht zijn gekomen blijven de wulpen in hun leefgebied en hoeven niet elke avond naar De Krim te vliegen.

Voormalig wethouder geeft stokje door

Het Vechtpark liep als een rode draad door zijn periode als wethouder van de gemeente Hardenberg. Tevreden geeft Jannes Janssen het stokje door aan de nieuwe wethouder Alwin te Rietstap, die het gebied mag afronden. "Ik zou zeggen: 'Maak het mooi af'."

Wie in het Vechtdal over hoog water praat komt al gauw uit in de herfst van 1998. Zo ook Janssen, wanneer hij terugblijkt op het ontstaan van het Vechtpark. "Het water in de Vecht was zo hoog dat het nog maar nét onder de brug door kon. In de jaren daarvoor waren er in het zuiden van Nederland al grote overstromingen geweest, dus we begonnen ons te realiseren dat er in Nederland iets gedaan moest worden aan de rivieren om wateroverlast te voorkomen. Het idee was altijd dat het water zo snel mogelijk afgevoerd moest worden naar zee. Rivieren, waaronder de Vecht, werden recht getrokken, maar we realiseerden ons dat dit niet meer als oplossing voldeed."

Omdat tegelijk duidelijk werd dat er door klimaatverandering vaker periodes van droogte, maar ook van relatief korte, maar hevige regenval voor zouden komen werd het programma Ruimte voor de Vecht opgetuigd, als onderdeel van het landelijke Ruimte voor de Rivier. "Onder meer de Loozensche Linie, de

Mölnmarsch en het Vechtpark behoorden tot de projecten in Hardenberg. Het Waterschap, de gemeente en de provincie hadden elkaar nodig. Al gauw hebben we toen tegen elkaar gezegd: 'Nu we hier toch mee aan de slag moeten, laten we het dan ook zo doen dat de samenleving er iets aan heeft'. We wilden in het Vechtpark dus niet alleen een half miljoen kuub extra ruimte voor water creëren, maar ook een uitloopgebied met mooie natuur voor inwoners en bezoekers van Hardenberg. Het moest een 'groene long' worden, die water op kon vangen, maar die tijdens warme periodes ook voor afkoeling van de stad kan zorgen."

De rest is geschiedenis. Gemeente, waterschap en provincie werkten de afgelopen jaren samen met omwonenden, maar ook belanghebbenden aan de aanleg van een bijzonder stukje Hardenberg. "Het meest trots ben ik op de manier waarop we de plannen steeds in unanimité vorm hebben kunnen geven. Allerlei partijen konden het steeds vanuit hun eigen invalshoek eens worden met elkaar. Dat komt ook doordat gemeente en waterschap voortdurend samen opgetrokken zijn. Elk stukje invulling hebben we besproken met belanghebbenden, maar ook belangstellenden, dus mensen die het gewoon leuk en interessant vonden om mee te denken. Het is elke keer gelukt om met heel weinig discussie consensus te bereiken. In het begin was er wel wat scepsis toen we met de Molengoot bezig gingen, maar toen het projectteam het definitieve plan had gepresenteerd verlieten ze uiteindelijk onder applaus de zaal. Dat vond ik een heel mooi moment."

Ook na zijn afscheid als wethouder zal Janssen regelmatig in het Vechtpark te vinden zijn. "De Molengoot is mijn favoriete plek. Je hebt daar een prachtige wildwaterbaan, maar ook een mooie zijstroom van de Vecht en een prachtige vistrap. Ik vind het daar heel mooi. En ik ben niet de enige, want er lopen altijd veel mensen."

Janssen wil zijn opvolger nadrukkelijk niet voor de voeten lopen, maar desgevraagd toch wel iets meegeven. "Ik zou zeggen: 'Maak het mooi af'. Het vorige college van burgemeester en wethouders heeft al een voorzet aan de raad gegeven om bij Gramsbergen aan de slag te gaan. We hebben kansen om ook daar een mooi Vechtpark te maken met een haventje en ruimte voor water, natuur en recreatie. Het nieuwe college maakt natuurlijk zijn eigen afweging, maar die kansen moeten we volgens mij niet laten lopen."

Jannes Janssen

Nieuwe wethouder

'Maak het mooi af'. De nieuwe verantwoordelijk wethouder Alwin te Rietstap sluit zich van harte aan bij de woorden van zijn voorganger. Als projectleider was Te Rietstap jarenlang nauw betrokken bij de ontwikkeling van het Vechtpark. "We willen het zeker mooi afmaken, wat dat ook precies gaat inhouden. Vanuit de Structuurvisie hebben we nog een aantal zaken te doen, daar gaan we ons met de nieuwe coalitie over buigen. In het coalitieakkoord hebben we bijvoorbeeld afgesproken dat we bij Gramsbergen aan de slag gaan om ook daar een mooi uitloopgebied aan te leggen. Daar gaan we graag met de betrokkenen over in gesprek."

Te Rietstap kijkt ernaar uit om in zijn nieuwe functie het Vechtpark af te ronden. "Ik vind het een fantastische uitdaging. Voor mij is het natuurlijk een andere rol, maar die ga ik met dezelfde passie invullen die ik als projectleider altijd had. Ik werkte vaak nauw samen met mijn voorganger Jannes Janssen, dus ik weet wel ongeveer hoe het bestuurlijk werkt. Daarnaast zit ik goed in de inhoud. Of het ook lastig is om nu een andere pet op te hebben? Dat zullen we zien. Het afgelopen jaar was ik vanwege een andere functie al niet meer betrokken bij het Vechtpark en sindsdien is er al weer heel veel veranderd. Ik weet in ieder geval dat er ook nu goede mensen met dit project bezig zijn."

Alwin te Rietstap

Nieuwe gezichten in project Vechtpark

Ook bij medewerkers van gemeente en waterschap die zich bezig houden met het Vechtpark heeft een wisseling van de wacht plaatsgevonden.

Dick Groenendijk
Dick Groenendijk is beleidsmedewerker bij de gemeente Hardenberg en betrokken bij diverse projecten in en rond het Vechtpark. "Ik houd me bezig met de technische projectleiding. Dat betekent dat ik vooral betrokken ben bij de uitvoering van projecten."

Jan-Arie van Berkum
Jan-Arie van Berkum is strategisch adviseur bij Waterschap Vechtstromen en door zijn werkgever een jaar 'uitgeleend' aan de gemeente Hardenberg om diverse projecten rondom water van de grond te krijgen. "Ik zorg er onder meer voor dat de juiste partijen en het publiek betrokken raken en dat het gaat leven. Voor de uitvoering draag ik het op enig moment over aan anderen."

Bart Visser
Bart Visser is 'Adviseur Water' bij de Bestuursdienst Ommen-Hardenberg en zet zich onder meer in voor het Tien Torenplan en andere Vechtparken. "Graag zet ik me in om samen met alle betrokkenen het mooie Vechtpark en het Vechtdal nog verder te ontwikkelen."

Gramsbergen krijgt waterrijk park

Een uitloopgebied voor inwoners en bezoekers met ruimte voor water, natuur, landbouw, beleving én een haventje. Ook Gramsbergen krijgt het inmiddels bekende Vechtparkconcept voorgeschoteld. Het vorige college van burgemeester en wethouders gaf de voorzet, de nieuwe gemeenteraad mag met het 'broertje' van het Vechtpark aan de slag.

De aanleg van een waterrijk park langs de Vecht in Gramsbergen behoorde niet tot de oorspronkelijke Vechtplannen. Tijdens een evaluatie van het programma Ruimte voor de Vecht concludeerden de betrokken partijen vorig jaar dat er al veel moois is gerealiseerd in onder meer Hardenberg, maar ook Ommen en Dalfsen. Tegelijk werd echter duidelijk dat de Vecht bij Gramsbergen in die ontwikkelingen onderbelicht is gebleven. Daarom wordt nu onderzocht op welke manier de Vecht ook hier veiliger, natuurlijker en aantrekkelijker kan worden gemaakt. "We hebben geconstateerd dat er langs de Vecht nog een paar 'witte vlekken' waren", vertelt de nieuwe wethouder Alwin te Rietstap. "Met de nieuwe coalitie hebben we daarom afgesproken om de voorzet van het vorige college te benutten en ook in Gramsbergen de zaak op te pakken."

De grenzen van het 'mini-Vechtpark' liggen vast. Het gebied sluit aan de zuidkant aan bij het Baalder Uiterwaard en loopt

door tot de aansluiting met het Kanaal Almelo-De Haandrik bij Gramsbergen. De Loozensche Linie, een oude Vechtarm bij Loozen en het Gat van Joosten, iets verder stroomopwaarts horen bij dit gebied. Net als in het Vechtpark hebben de betrokken partijen ook hier verschillende doelen. Zo wil de gemeente het gebied aantrekkelijk maken voor inwoners en toeristen, terwijl het waterschap meer ruimte wil maken voor water en de Vecht ook hier een ecologische opkikker wil geven. "Meer ruimte voor water brengt tegelijkertijd meer ruimte met zich mee voor de ontwikkeling van een rijke natuurlijke variatie. Dat sluit aan bij de overkoepelende visie voor de Vecht als halfnatuurlijke laaglandrivier", aldus dagelijks bestuurslid Wim Stegeman van waterschap Vechtstromen. Ook de provincie Overijssel heeft belang bij het vergroten van de biodiversiteit en economische ontwikkeling van het gebied. Een extra uitdaging is het om in dit gebied invulling te geven aan 'natuurinclusieve landbouw'. De betrokkenen willen graag samen met de boeren

ruimte maken voor meer biodiversiteit, zonder dat dit ten koste gaat van de economische levensvatbaarheid van de agrarische bedrijven.

De vraag hoe, waar en in welke mate die doelen in dit gebied bereikt moeten worden, ligt nog open. Wel is er een schets met de nodige ideeën. Zo wordt er gedacht aan een nevengeul die bij hoog water de doorstroming moet verbeteren, maar ook goed is voor de visstand in de Vecht. Ook natuurvriendelijke inrichting van de Vechoever ligt voor de hand en om de recreatiemogelijkheden te vergroten zijn er ideeën voor een kleine haven in Gramsbergen en de aanleg van fiets- en wandelpaden. "Graag gaan we in gesprek met de betrokken partijen en de omgeving om te kijken wat haalbaar is. Zo worden noodzakelijke ingrepen op het gebied van waterveiligheid heel mooi gecombineerd met natuur en recreatie", meent Stegeman.

Er moet nog wel wat water door de Vecht voordat de schop de grond in kan. Het idee om ook in Gramsbergen een natuurlijk uitloopgebied aan te leggen is een 'voorzet' van het vorige college van burgemeester en wethouders aan de nieuwe

gemeenteraad. Net als in de rest van het Vechtpark mogen ook inwoners en belanghebbende groepen meedenken over de inrichting. Wat daarvoor de meest doeltreffende manier is wordt momenteel onderzocht, maar vanzelfsprekend krijgt Stadsbelang Gramsbergen hier een belangrijke stem in. "Zo'n park past prima in onze toekomstvisie, dus daar gaan we graag verder over in gesprek", vertelt voorzitter Jankien Krommedijk van Stadsbelang Gramsbergen.

'Gramsbergen en omgeving versterken elkaar en zijn niet los van elkaar te zien', zo valt er te lezen in de Toekomstvisie Gramsbergen die Stadsbelang Gramsbergen vorig jaar presenteerde. 'De Vecht en het Gat van Joosten bieden kansen voor vrijetijdsbesteding en recreatie, in verbinding met het centrum'. Krommedijk oppert dan ook alvast een aantal ideeën. "Het zou inderdaad heel mooi zijn als er een haventje kwam met een goede aansluiting op het centrum. Daarnaast hebben we in het verleden al veel vragen gekregen over het Gat van Joosten. Dat ligt daar maar en daar moeten we wel iets mee."

Krommedijk doelt op de voormalige zandwinlocatie tussen het dorp en de Vecht. Het Gat van Joosten is nu nauwelijks toegankelijk, maar de particuliere eigenaar is samen met het bedrijf K3Delta al enige tijd bezig met plannen voor een nieuwe inrichting. Omdat ook die partijen natuur en recreatie in het gebied willen versterken, hopen de betrokkenen samen tot een oplossing te komen. Ook de voorzitter van Stadsbelang heeft haar ideeën. "De opening richting de Vecht moet er wat ons betreft gewoon blijven, maar het zou mooi zijn als daar bijvoorbeeld een bruggetje overheen zou komen. Dat biedt al veel meer mogelijkheden om te wandelen. Je zou bijvoorbeeld zelfs het Pieterpad daar omheen kunnen laten lopen."

Ook haar collega Henk Waterink van Plaatselijk Belang Buitengebied Gramsbergen ziet 'mogelijkheden' voor het mini-Vechtpark. Niettemin houdt hij de bestuurders voor om de uiteenlopende belangen in het oog te houden. Veel gronden in dit gebied zijn al in handen van de gemeente, het waterschap of de provincie, maar ook een aantal boeren heeft hier weilanden in bezit. "Om de continuïteit van die boerenbedrijven te waarborgen moet er goed omgegaan worden met hun gronden. Daar moet dus overleg over plaatsvinden, maar tot nu toe zijn we heel tevreden over de communicatie vanuit de overheden."

Warm welkom watersporters met aanlegvoorzieningen

Nieuwe sluizen bij Junne en Mariënberg, een pas opgerichte watersportvereniging in Hardenberg en een nieuw vaarconcept voor de Vecht. Allemaal redenen waarom het de komende jaren vermoedelijk een stuk drukker wordt op de rivier. Om al die waterliefhebbers welkom te heten, onderzoekt Hardenberg de mogelijkheden om aanlegplaatsen te creëren. “We horen graag wat de ideeën zijn”, vertelt adviseur Jan-Arie van Berkum namens de gemeente Hardenberg.

‘Enkele tientallen’ aanlegvoorzieningen voor bootjes kunnen er volgens Van Berkum de komende jaren langs de Vecht bij Hardenberg nodig zijn. Om mogelijke locaties in beeld te brengen, liet de gemeente Hardenberg afgelopen voorjaar alvast een verkennend onderzoek uitvoeren. “We hebben geprobeerd de meest logische plekken te vinden. Daarbij hebben we onder meer gekeken naar bereikbaarheid en parkeergelegenheid, de mate van mogelijke overlast, ecologische gevolgen en de waterveiligheid.”

Hoewel ze nog geenszins vastliggen, kwamen uit het onderzoek al enkele locaties naar voren. Zo is er het idee om de bestaande haven in het centrum van Hardenberg uit te breiden. “Eventueel kan de haven uitgediept worden en ook de wandelpromenade kan daarbij betrokken worden.” Daarnaast zijn de westelijke oever en de plas tussen de Voorstraatbrug en de Prins Bernhardbrug in beeld en ook de westoever van het Molengootgebied is een optie. “Die locatie tussen de bruggen is stedenbouwkundig heel aantrekkelijk. Het is goed toegankelijk en er is veel ruimte, maar het is natuurlijk de vraag wat omwonenden en natuurliefhebbers daarvan vinden. Dat geldt ook voor de Molengoot.” De Vechtoever bij het evenemententerrein is voorlopig afgevallen als optie. Volgens Van Berkum zou het aanleggen van bootjes hier teveel ten koste gaan van de ruimte en de natuurstrook.

Varen op de Vecht

Dat er meer bootjes op de Vecht verwacht worden – gemeente en provincie houden rekening met maximaal tien tot twintig bootjes extra per dag –, komt ten eerste door de bouw van de beide sluizen bij Junne en Mariënberg. Die maken dat de Vecht straks van Zwolle tot aan de Duitse grens bevaarbaar is. Ook het nieuwe vaarconcept waar het waterschap samen met haar partners aan werkt speelt mee. Hierin wordt geregeld wat wel en niet mogelijk is op de Vecht. Het vaarconcept wordt nu verder uitgewerkt tot een nieuw vaarbesluit dat op z’n vroegst met het vaarseizoen in 2019 in kan gaan. Nu zijn tussen Hardenberg en Ommen alleen bootjes met een diepgang van maximaal 50 centimeter toegestaan, waardoor grote sloepen en kleine kajuitjachten hier niet mogen varen. Mogelijk gelden straks alleen nog de fysieke beperkingen van sluizen en bruggen. Tegelijk kan het zijn dat de rivier zelf beperkingen opwerkt voor de diepgang van bootjes, doordat er zandbanken ontstaan. Dit

is een gevolg van het besluit om de Vecht om te vormen tot ‘halfnatuurlijke laaglandrivier’.

Watersportvereniging

Een andere reden voor de verwachte toename van het aantal bootjes op de Vecht is de oprichting van de Watersportvereniging Hardenberg vorig jaar. Die club telt inmiddels zo’n 75 leden en wil de watersport in het algemeen en in het bijzonder op de Vecht promoten. “Daarom is het belangrijk dat Hardenberg bezoekers iets te bieden heeft”, vertelt voorzitter Everhard Brunink. “Het Vechtpark op zich is fantastisch mooi, ook voor watersporters, maar nu zijn er nog te weinig voorzieningen voor passanten. We hebben gewoon goede faciliteiten nodig. Daar hebben we zelf ook allerlei ideeën over, maar de aanlegvoorzieningen zijn een begin. We praten er graag over mee, want wij denken dat we hier als vereniging veel in kunnen betekenen.”

Daar krijgen Brunink en de zijnen nog ruimschoots gelegenheid voor. Het onderzoek is slechts bedoeld als voorschot op verdere gesprekken over de aanlegvoorzieningen. “En daarbij gaat het niet alleen om de locaties, want we horen ook graag welke andere ideeën de betrokkenen hierbij hebben”, vertelt Van Berkum. “Staan we toe dat bezoekers op de boot overnachten, of willen we ze juist de stad in hebben? Toeristen zorgen voor

extra reuring, maar mogelijk kan er ook overlast ontstaan. Hoe voorkomen we dat? We gaan eerst met partijen als De Koppel, de watersportvereniging en ondernemers in gesprek, maar ook van inwoners horen we graag wat hun ideeën over dat soort onderwerpen zijn. Dat kan bijvoorbeeld tijdens een inloopmiddag voor publiek. In de loop van de komende maanden komt daar meer duidelijkheid over.”

COLOFON

Oplage
8250 stuks

Redactie
Gemeente Hardenberg
Erwin Dijk Tekstproducties
Waterschap Vechtstromen

Foto's/afbeeldingen
Gemeente Hardenberg
Harry Kruijer
Visionair
Johan Poffers
Geert de Lange
Julian Overweg

Ontwerp
OLBO - intermediair in identiteit
Hardenberg

HARDENBERG
VECHTPARK
kansen voor water,
beleving en natuur

www.vechtparkhardenberg.nl

